

BTTR511OMA és BTTR470OMA
Vallás- és kultúrtörténet szeminárium
Görög-római kori zsidóság története

Dr. Szántó Zsuzsanna
zsuzsi.szanto@gmail.com

Időpont: Hétfő 12:00-13:30
Helyszín: 407/E

Az óra menete:

1. 2024. szeptember 9.

Elmarad

2. 2024. szeptember 16.

Bevezetés, források, tematika ismertetése

3. 2024. szeptember 23.

Zsidók a hellenisztikus birodalmak árnyékában: Nagy Sándor, Ptolemaida és Szeleukida uralom

4. 2024. szeptember 30. (online)

Makkabeus lázadás, Hasmóneus dinasztia története

5. 2024. október 7.

Zsidók római uralom alatt: Heródes, Iudaea provincia és a 70-es zsidó háború

6. 2024. október 14.

Zsidók a Ptolemaida Egyiptomban

2024. október 21: Őszi szünet

7. 2024. október 28. (online)

Az alexandriai zsidóság hatása a judaizmusra: hellenisztikus zsidó irodalom, Septuaginta

8. 2024. november 4.

Zsidók a római kori Egyiptomban: az ellentétek kiéleződése

9. 2024. november 11. (online)

Zsidó lázadások a Római Birodalom ellen: Bar Kokhba-felkelés Júdeában, 115-7-es Traianus-féle felkelés Egyiptomban

10. 2024. november 18.

Zsinagógák kialakulása, funkciói, régészeti maradványai

11. 2024. november 25. (online)

A zsidók kapcsolata pogányokkal és keresztényekkel, antiszemitizmus eredete, története

12. 2024. december 2.

Félévzáró ZH

13. 2024. december 9. (online)

Értékelés

Értékelés: Beadandó dolgozat 40%, Félévzáró ZH 40%, Órai munka 20%

ZH anyaga: jelenléti teszt

Az órákon tárgyalt források közül néhány töredék elemzése, fogalmak, személyek, kronológiai kérdések

Beadandó dolgozat választható témái:

1. IV. Antiochos Epiphanes a jeruzsálemi Szentélyben
2. Heródes és a római arisztokrácia kapcsolata
3. A 70-es zsidó háború következményei
4. Onias temploma Leontopolis-ban
5. A Makkabeusok harmadik könyve
6. Az Aristeas-levél
7. Aulus Avilius Flaccus története Alexandriai Philón szemszögéből
8. Traianus és Hadrianus zsidópolitikája
9. A qumráni zsidó közösség
10. A zsinagógák eredete
11. A zsidók képe egy kiválasztott ókeresztény szerző műveiben
12. Az Exodus történetek antiszemita motívuma

A hallgató a fenti témák valamelyikéről elemző dolgozatot készít hivatkozásokkal, felhasznált irodalommal min. 10 000 max. 16 000 karakter terjedelemben (12-es betűméret, Times New Roman, másfeles sorköz). A dolgozatot 2022. november 15-ig kell elküldeni emailben Word formátumú dokumentumban.

Ajánlott olvasmányok:

- B. Bar-Kochva, *Judas Maccabaeus. The Jewish Struggle against the Seleucids* (Cambridge 1989).
- J. M. G. Barclay, *Jews in the Mediterranean Diaspora: From Alexander to Trajan (323 BCE – 117 CE)* (Edinburgh 1996).
- J. J. Collins, *Between Athens and Jerusalem. Jewish Identity in the Hellenistic Diaspora* (New York 1983).
- D. Flusser, *Judaizmus a Második Templom korában: Qumrán és az apokalipszis* (Budapest 2007).
- E. S. Gruen, *Diaspora: Jews Amidst Greeks and Romans* (Cambridge, MA 2002).
- T. Grüll, *Kőbe vésett emlékezet. Késő-antik zsinagógák feliratai* (Budapest 2004).
- T. Grüll, *Áruló vagy megmentő? Flavius Josephus élete és művei* (Pozsony 2010).
- L. Levine, *The Ancient Synagogue* (New Haven / London 2005²).
- J. M. Modrzejewski, *The Jews of Egypt from Ramses II to Emperor Hadrien* (Philadelphia / Edinburgh 1995).
- P. Schäfer, *Judeophobia: Attitudes toward the Jews in the Ancient World* (Cambridge, MA 1997).

E. M. Smallwood, *The Jews Under Roman Rule* (Leiden 1981).

Források irodalomjegyzéke:

Flavius Josephus, *A zsidók története XI-XX. könyv* (Budapest 2021)

Flavius Josephus, *A zsidó háború* (Budapest 2021)

Flavius Josephus: *Apión ellen, avagy a zsidó nép ősi voltáról* (Budapest 1984)

A makkabeusok első könyve (Budapest 2014)

A makkabeusok második könyve (Budapest 2014)

N. C. Croy, *3 Maccabees* (Leiden 2006)

[A Makkabeusok harmadik könyve – Church-Blog \(church-bg.eu\)](http://church-bg.eu)

“Aristeas levele Philokratéshez” in Adamik T. (szerk.), *Apokrif levelek* (Budapest 1999)

Alexandriai Philón, *Jelentés a Gaius Caligulánál járt küldöttségről* (Budapest 2022)

Alexandriai Philón, *Flaccus ellen* (Budapest 2020)

Appianos, *Róma története* (Osiris 2008).

Cassius Dio részletek in Marót K. (szerk.), *Római történeti chrestomathia* (Budapest 1997). 161–163, 187–192.

V. Tcherikover, A. Fuks, M. Stern, *Corpus Papyrorum Judaicarum I-III* (Jeruzsálem 1957–1964).

T. Ilan, N. Hacham, M. Piotrkowski Zs. Szántó, *Corpus Papyrorum Judaicarum IV* (Berlin 2020).

W. Horbury, D. Noy, *Jewish Inscriptions in Graeco-Roman Egypt* (Cambridge 1992).